

Dosarul nr. 2ra-796/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. O. Ionașcu)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, Gr. Dașchevici, A. Panov)

ÎNCHEIERE

03 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentat de avocatul Dumitru Buliga,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tudor Tcaci și Marin Deleu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale, cât și încasarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză,

împotriva deciziei din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Tudor Tcaci, Deleu Marin, ultimii reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, și a fost menținută hotărârea din 05 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 29 martie 2018 Tudor Tcaci și Marin Deleu au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, cât și încasarea cheltuielilor legate de judecare a prezentei cauze.

În motivarea acțiunii, au indicat că, la 24 iunie 2017, de către organul de urmărire penală din cadrul SUP IP a DEUP CE a DGUP a IGP, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2017790090, conform indicilor infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Au menționat că prin Ordonanța din 12 decembrie 2017, emisă de organul de urmărire penală reprezentat de ofițerul de urmărire penală al SUP IP Sîngerei, inspector principal Arseni Valeriu, a fost dispusă recunoașterea cet. Tcaci Tudor Gheorghe, născut la xxxxx, în calitate de bănuț în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Totodată, printr-o altă Ordonanță din 12 decembrie 2017, emisă de organul de urmărire penală reprezentat de ofițerul de urmărire penală al SUP IP Sîngerei,

inspector principal Arseni Valeriu, a fost dispusă recunoașterea cet. Deleu Marin Leonid, născut la xxxxx, în calitate de bănuït în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Au susținut că au fost notificați despre calitatea procesuală atribuită în această cauză penală, și au acceptat să facă declarații invocând o serie de circumstanțe din care rezultă fără echivoc că dâșii nu au săvârșit infracțiunea imputată. Au relevat că ulterior, apărătorul lor a înaintat o cerere privind scoaterea dâșilor de sub urmărire penală, deoarece nu există faptul infracțiunii, pe de o parte, iar pe de altă parte, în acțiunile persoanelor vizate nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii.

Au notat că, prin ordonanța din 06 martie 2018, de către procurorul în procuratura raionului Sîngerei, Alexandru Godorog, cet. Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală în cauza penală respectivă, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

La fel, au evidențiat că în cadrul cauzei penale au fost efectuate mai multe acțiuni procesuale, prin ce i-au fost încălcate drepturile fundamentale, cum ar fi interceptarea convorbirilor telefonice, deși nu erau necesare pentru a stabili adevărul, fiind violat în așa mod dreptul la secretul corespondenței.

În același context au indicat că, părinții lor sunt dintr-o categorie de persoane de gospodari, care au un anumit nivel social, economic și intelectual, deci fac parte din pătura înaltă a societății din localitate, iar faptul supunerii lor urmăririi penale pe nedrept aflându-se despre aceasta în sat, presupune un val de emoții negative și suferințe psihice profunde, afectând inclusiv reputația și imaginea, cauzându-le, astfel, un prejudiciu moral esențial. Pe lângă aceasta, chiar însăși faptul că erau urmăriți penal pe nedrept sub aspect psiho-emoțional erau profund marcați și indignați de acțiunile organului de urmărire penală care au fost întreprinse pe nedrept. Nopti întregi nu puteau dormi din această cauză și zile întregi nu puteau să se liniștească, preocupându-se în continuu de injustețea atitudinii organelor de drept din Republica Moldova, care atât de ușor pornesc o cauză penală în privința persoanelor care nici nu au comis infracțiunile imputate. În așa mod, au pretins că le-a fost cauzat un prejudiciu moral esențial, pe care îl estimează la 200 000 de lei, a câte 100 000 lei pentru fiecare din ei, fapt pentru care au solicitat încasarea din contul pârâtului în beneficiul lor a prejudiciului moral cauzat.

Totodată, au remarcat că în legătură cu recunoașterea lor în calitate de bănuïți, având nevoie de asistență juridică a unui avocat calificat, pentru a le fi asigurat dreptul lor la apărare, au angajat un avocat pentru serviciile căruia au achitat: Tcaci Tudor suma de 30 000 de lei, iar Deleu Marin a achitat suma de 20 000 de lei, explicând concomitent că, dacă nu ar fi supuși urmăririi penale, nu ar fi fost necesară suportarea unor asemenea cheltuieli, motive pentru care și au solicitat repararea prejudiciilor cauzate prin acțiunile organului de urmărire penală din contul pârâtului în beneficiul lor.

Suplimentar au indicat că, deoarece, onorariul achitat avocatului în mărimile sus-indicate s-a raportat doar la asistența juridică în cauza penală nominalizată, în legătură cu intentarea prezentei acțiuni, a fost încheiat un nou contract de asistență juridică, în baza căruia au convenit asupra unui onorariu în mărime de 10 000 de lei pentru asistența juridică în prezenta cauză ce a fost acordată lui Tcaci Tudor și respectiv, 10 000 de lei pentru asistența juridică în prezenta cauză ce a fost acordată

lui Deleu Marin, motive pentru care, în temeiul art. 96 CPC, au pretins încasarea acestor cheltuieli de judecată din contul pârâtului în beneficiul lor.

În concluzie, invocând prevederile art. 1, 2, 3 alin.(1) lit. a) și alin.(2), 5, 5 lit.b), 7 lit.e) și lit.g). 10, 11, 13 alin.(1), 131 al Legii RM nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și art. 616 alin.(1), 1405 alin.(1), 1422, 1423 Cod civil, au apreciat că, deoarece dâșii au fost ilegal atrași la răspundere penală, fiind învinuiți de comiterea unei infracțiuni grave care prevede pedeapsa închisorii de la 5 la 7 ani, infracțiune prevăzută de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal al RM, și dat fiind faptul că urmărirea penală a durat aproximativ 9 (nouă) luni în cadrul căreia fiind efectuate diverse acțiuni procesual-penale prin care s-a adus atingere mai multor drepturi fundamentale, prin interceptarea convorbirilor telefonice etc, dreptul lor la compensarea prejudiciului moral în mărimea solicitată nu urmează a fi discutabilă, reieșind și din aspectele pe care le-au învederat instanței de judecată mai sus.

Relevant în acest sens au considerat a fi reținută și practica Curții Europene a Drepturilor Omului stabilită prin hotărârile pe cauzele Becciev contra Republicii Moldova, Șarban contra Republicii Moldova etc, în acord cu care se stabilește suma medie de adjudecare în beneficiul reclamantilor atrași nemotivat la răspundere penală dar și limitați în drepturile sale.

În așa mod, reieșind din jurisprudența CEDO și având în vedere circumstanțele invocate de mai sus, au considerat ca fiind întemeiată cerința privind încasarea prejudiciului moral în mărime a câte 100 000 de lei pentru fiecare din ei.

În acest sens au evidențiat că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 55 din 14 octombrie 1999, art. 4 alin. (2) din Constituție și Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 3 din 09 iunie 2014, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și, respectiv, urmează a fi aplicate direct ca orice altă lege a RM cu deosebirea că prevederile Convenției și jurisprudența CEDO au prioritate față de restul legilor interne care îi contravin, iar reieșind din ansamblul aspectelor de fapt învederate raportate la normele de drept indicate, în condițiile în care prin absurd s-ar respinge prezenta cerere, aceasta ar presupune violarea drepturilor fundamentale a lor prevăzute atât de cadrul intern cât și de CEDO, și astfel, drepturile lor ar deveni teoretice și iluzorii dar nu practice și efective, contrar jurisprudenței CEDO.

Într-o altă ordine de idei, au învederat că în acord cu prevederile art. 96 alin.(1) și alin.(11) CPC, prejudiciul material direct a reclamantului Tcaci Tudor este de 30 000 de lei suma achitată cu titlu de onorariu pentru asistență juridică avocațială în cauza penală respectivă, iar prejudiciul material direct a reclamantului Deleu Marin este de 20 000 de lei suma achitată cu titlu de onorariu pentru asistența juridică avocațială în cauza penală respectivă, prejudicii care urmează a fi încasate în temeiul Legii RM nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În același timp, au indicat că cheltuielile de asistență juridică în legătură cu asistența juridică avocațială necesară în prezenta cauză civilă sunt suportate de ei în quantum a câte 10 000 de lei, pe care le consideră reale confirmate prin bonurile de

plată anexate, fiind necesare, deoarece nefiind juriști au avut nevoie de asistență juridică calificată a avocatului pentru a le putea apăra efectiv drepturile și interesele lor legale, fiind rezonabile reieșind din prestația avocatului, timpul de muncă realizat al acestuia cu ei prin acordarea de consultații, întocmirea de cereri, acumulare de probe, prezența în instanța de judecată, reprezentare în instanța de judecată etc., considerând, astfel, că instanța de judecată prin prisma art. 96 CPC, urmează să le încaseze în mărime deplină din contul pârâtului în beneficiul reclamantilor.

Concomitent, cu referire la preambulul CEDO și jurisprudența CEDO au indicat că, drepturile acestora trebuie să fie practice și efective dar nu teoretice și iluzorii (a se vedea Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81 etc), motive pentru care rezumă că cererea de chemare în judecată urmează a fi admisă integral.

A solicitat reclamantul Tcaci Tudor încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a sumei în mărime de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală nr. 2017790090, a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale nr. 2017790090 și a sumei de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, cât și încasarea cheltuielilor legate de judecare a prezentei cauze.

Totodată, reclamantul Deleu Marin a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a sumei în mărime de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală nr. 2017790090, a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale nr. 2017790090 și a sumei de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, cât și încasarea cheltuielilor legate de judecare a prezentei cauze.

Prin hotărârea din 05 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Tcaci Tudor și Deleu Marin, a fost încasată din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Tcaci Tudor suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii civile legate de achitare a serviciilor de asistență juridică, iar în total suma de 13 000 de lei.

A fost încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Deleu Marin suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii civile legate de

achitare a serviciilor de asistență juridică, iar în total suma de 13 000 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Tcaci Tudor și Deleu Marin, reprezentat de avocatul Buliga Dumitru, la 06 iulie 2019 și 08 noiembrie 2019, a declarat apel împotriva hotărârii din 05 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanței cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

La fel, nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 11 iulie 2018, Ministerul Justiției al RM, a declarat apel împotriva hotărârii din 05 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Prin decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, și cererea de apel declarată de Ministerul Justiției al RM, și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art.118 alin. (1), 130 alin. (1), art. 240 alin. (1), 373 alin. (1,2,5) din Codul de procedură civilă, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 1, 2, 3, lit. a) și e), 6, 10, 11 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, 1405, 1422 alin. (1), 1423 alin. (1) și (2) din Codul civil (în redacția de până la 01 martie 2019), art. 50 Codul penal, art. 66 alin. (3) CPP.

Astfel, a stabilit instanța de apel că la data de 24 iunie 2017, de către Secția urmărire penală IP DGUP a IGP, a fost pornită cauza penală nr. 2017790090, conform elementelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.189 alin.(2) lit. b), d) Cod penal, pe faptul pretinselor acțiuni de șantaj, admise față de cet. Bălan Lilian de către cet. Tcaci Tudor, Deleu Marin și încă două persoane neidentificate de organul de urmărire penală.

A reținut Colegiul civil al instanței de apel că, temei de începerea a urmăririi penale a servit plângerea cet. Bălan Lilian din 08 iunie 2017, prin care ultimul a solicitat atragerea la răspundere penală a cet. Tcaci Tudor Gheorghe, cet. Deleu Marin Leonid și încă două persoane necunoscute lui, care pe parcursul lunii mai 2017, de mai multe ori au venit la el acasă și amenințându-le membrii familiei cu moartea, răfuială fizică, distrugerea bunurilor etc. i-au cerut bani în sumă de 1700 de euro.

Prin Ordonanța din 12 decembrie 2017, emisă de organul de urmărire penală reprezentat de ofițerul de urmărire penală al SUP IP Sîngerei, inspector principal Arseni Valeriu, a fost dispusă recunoașterea cet. Tcaci Tudor Gheorghe, născut la xxxxx, în calitate de bănuț în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Totodată, printr-o altă Ordonanță din 12 decembrie 2017, emisă de organul de urmărire penală reprezentat de ofițerul de urmărire penală al SUP IP Sîngerei, inspector principal Arseni Valeriu, a fost dispusă recunoașterea cet. Deleu Marin Leonid, născut la xxxxx, în calitate de bănuț în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

A mai stabilit instanța de apel că, potrivit ordonanței procurorului în procuratura raionului Sîngerei, Godorog Alexandru din 06 martie 2018, Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală, în baza art. 275 pct.3) Cod de procedură penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar cauza penală nr. 2017790090 a fost clasată (f.d.10-11).

Colegiul instanței de apel a reiterat că prin acțiunea depusă reclamantii Tcaci Tudor și Deleu Marin, pretind repararea prejudiciului material în mărime de 30 000 de lei cu titlu de prejudiciu material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală nr. 2017790090, a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale nr. 2017790090 și a sumei de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, cât și încasarea cheltuielilor legate de judecare a prezentei cauze. Totodată, reclamantul Deleu Marin a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a sumei de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cauza penală nr. 2017790090, a sumei de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale nr. 2017790090 și a sumei de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, cât și încasarea cheltuielilor legate de judecare a prezentei cauze.

În circumstanțele descrise Colegiul civil al instanței de apel constată că prin ordonanța din 06 martie 2018, Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală pe motiv că fapta acestora nu întrunește elementele infracțiunii de șantaj. Astfel, potrivit prevederilor art. 284 alin. (1) și (2) din CPP coroborat cu art. 275 pct. 3) din CPP, ordonanța respectivă constituie actul de reabilitare a lui Tcaci Tudor și Deleu Marin.

Subsecvent, instanța de apel a ținut cont de faptul, că ținerea persoanei sub învinuire este de drept o acțiune de tragere a persoanei la răspundere penală, or în acest sens s-a expus și Curtea Constituțională în Hotărârea nr.26 din 23.11.2010, care inter alia a constatat, că asemenea acțiune procesuală duce la restrângerea drepturilor constituționale legate de libertatea persoanei, dreptul la libera circulație ș.a., astfel persoana fiind în calitate de învinuit este supusă unor restrângeri de ordin social, psihologic, civil.

În această ordine de idei, instanța de apel a constatat cu certitudine că Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost trași ilegal la răspundere penală în cauza penală enunțată mai sus, iar în aceste circumstanțe ținând cont de faptul în privința ultimilor a fost dispusă scoaterea de sub urmărirea penală, instanța de judecată a constatat compatibilitatea pretențiilor reclamantilor prin prisma articolelor 3 și 6 din Legea nr.1545 din 25.02.1998, iar drept rezultat temeinicia acestor pretenții formulate în speță prin prisma dispozițiilor acestei legi.

Ținând cont de cadrul legal enunțat mai sus, precum și de faptul că Tcaci Tudor și Deleu Marin întrunesc condițiile statuate în Legea nr.1545, reieșind din existența prejudiciului moral cauzat prin acțiunile a organului de urmărire penală și a procuraturii astfel, făcând trimitere la jurisprudența CEDO în materia acordării satisfacției morale la constatarea violării drepturilor și libertăților fundamentale

constatate a fi încălcate în speță, Colegiul civil al instanței de apel a considerat că instanța de fond în mod temeinic a dispus încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediu Ministerului Justiției în beneficiul lui Tcaci Tudor și Deleu Marin despăgubirea pentru prejudiciul material în mărime de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii civile legate de achitare a serviciilor de asistență juridică, iar în total suma de 13 000 de lei, sumă ce este justificată de circumstanțele speței, în raport cu suma pretinsă de reclamanti în cuantum de 30000 de lei pentru prejudiciul material pentru Tcaci Tudor, și 20000 de lei pentru Deleu Marin, și suma de 100000 de lei pentru prejudiciul moral pentru ambii, sume pe care instanța de apel le-a considerat a fi exagerate (cauza Demicoli v. Malta 27.08.1991, §49).

Instanța de apel a menționat că este întemeiată concluzia instanța de fond privind cuantumul satisfacției echitabile, aici prima instanță a ținut cont de faptul că Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală pe cauza nr. 2017790090, din motivul lipsei în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunii prevăzute de art.189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, apreciind împrejurările descrise în plenitudinea lor, având în suport starea de stres provocată, în urma desfășurării urmăririi penale, încălcarea dreptului la libera circulație, învinuirea în comiterea unei infracțiuni, desfășurarea urmăririi penale și examinarea cauzei în instanțele de judecată, durata urmăririi penale în privința reclamantului, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, cât și faptul prezentării în fața publicului ca fiind o persoană care a comis infracțiunea.

În acest context, instanța de apel a reținut că prin prisma Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care presupune că partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Astfel, modul de acordare a satisfacției echitabile trebuie determinat în raport cu prejudiciul moral suferit, gravitatea acestuia, importanța și consecințele sale pentru victimă.

Distinct din cele constatate, la acest compartiment, instanța de fond corect a relatat că mărimea compensației solicitate spre încasare de către reclamanti cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 100 000 de lei este exagerată, dar totodată, ținând cont de natura drepturilor lezate, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul social al persoanei și de faptul că reclamantilor le-au fost încălcate drepturile constituționale, ce au adus atingere demnității umane, fiind supuși unor acțiuni ilicite din partea organelor de urmărire penală, manifestate prin învinuirea ilegală, suma de 5000 de lei ar constitui o recompensă echitabilă pentru prejudiciul moral suportat, fiind suficientă pentru a aduce satisfacție reclamantilor.

Astfel, Colegiul civil al instanței de apel a concluzionat că apelanții-reclamanti nu au dovedit prin probe admisibile cuantumul prejudicierii drepturilor personale nepatrimoniale privind integritatea morală, prezumție valabilă până la proba contrarie. Prin urmare instanța de fond corect a încasat de la stat în beneficiul reclamantilor cu titlu de prejudiciului moral câte 5000 de lei pentru fiecare.

În circumstanțele descrise instanța de apel a relevat că Tcaci Tudor și Deleu Marin în acțiunea înaintată au solicitat compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică în sumă de 10 000 de lei.

Or, reieșind din dispozițiile art.94 și 96 CPC, Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău a considerat că instanța de fond just a dispus compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate de către Tcaci Tudor și Deleu Marin în sumă de 3000 de lei pentru fiecare.

Astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a constatat referitor la necesitatea și rezonabilitate acestor cheltuieli, reclamanții-apelanți Tcaci Tudor și Deleu Marin au avut calitatea de bănuiți în cauza penală în perioada 12 decembrie 2017 – 06 martie 2018. Contractele de asistență juridică nr. 54 din 08 decembrie 2017 și nr. 55 din 12 decembrie 2017, atestă că reclamanții-apelanți în perioada respectivă au fost asistați de avocatul Buliga Dumitru, însă nu a fost prezentată o listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocatul respectiv și a timpului aferent acestora în vederea apărării drepturilor a lui Tcaci Tudor și Deleu Marin în cadrul urmăririi penale. În aceste condiții, reieșind din perioada relativ scurtă de timp în care reclamanții au avut calitatea de bănuiți, de faptul că materialele pricinii nu confirmă numărul de acțiuni procesuale la care reclamanții au fost asistați de însuși avocatul Buliga Dumitru, de complexitatea relativ redusă a cauzei penale enunțate, instanța de fond just a apreciat că cheltuielile suportate de către Tcaci Tudor și Deleu Marin în cadrul urmăririi penale, au fost necesare și rezonabile doar în limita sumei a câte 5 000 de lei pentru fiecare.

Concomitent, Colegiul consideră că instanța de fond în mod temeinic a încasat și suma de 3000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză, suma menționată fiind o compensație echitabilă și rezonabilă.

În consecință, în viziunea Colegiului instanței de apel, prima instanță a examinat cauza sub toate aspectele și a adoptat o hotărâre bazată pe fundament temeinic și material probator administrat cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

La 16 martie 2020, Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea cerințelor respinse și modificarea hotărârilor emise în sensul admiterii integrale a acțiunii.

În motivarea recursului au indicat că, instanța de apel și prima instanță la examinarea cauzei au încălcat esențial normele de drept material aplicându-le în mod eronat în partea cerințelor respinse.

Au invocat că, atât instanța de apel, cât și prima instanță nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, nu au aplicat prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) și alin. (2), art. 7 lit. e) și lit. g) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

La fel, atât instanța de apel, cât și instanța de fond au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și anume greșit au aplicat la aprecierea întinderii prejudiciului material cauzat prevederile art. 94 și 96 CPC. Or, nu aceste norme urmau a fi aplicate în privința întinderii prejudiciului material cauzat, nu acestea sunt normele juridice ce guvernează raportul juridic material litigios, dar prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) și alin. (2), art. 7 lit. e) și lit. g) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, sunt normele speciale care guvernează raportul juridic material litigios în partea

întinderii prejudiciului material cauzat și a cheltuielilor suportate în cadrul cauzei penale pentru asistență juridică.

Mai mult, instanța de apel și prima instanță au interpretat eronat prevederile art. 94 și 96 CPC și prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) și alin. (2), art. 7 lit. e) și lit. g) din Legea ne. 1545 din 25 februarie 1998, or sensul atribuit de legiuitor acestor prevederi este că cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale se compensează integral având natura unui prejudiciu material efectiv cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

La fel, au considerat ilegale hotărârile instanțelor judecătorești inferioare și în partea respingerii pretențiilor de reparare a prejudiciului moral și în partea cerințelor de încasare a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin notificarea din 05 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și l-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Ministerul Justiției al RM a recepționat copia recursului însă, nu și-a valorificat acest drept și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 28 noiembrie 2019 a fost expediată părților la 27 decembrie 2019, dar la actele cauzei lipsește dovada recepționării acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 16 martie 2020 de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, este în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Astfel, în sensul dat, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2010, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă motivele recursului, invocate în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru